

Ilustrirani **Slovenec**

Leto IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 287) z dne 16. XII. 1928

Štev. 51

Ljubljana v zimski večer

Pogled na Jugoslovansko tiskarno in jubilejni most.

Preganjanja katoličanov v Mehiki

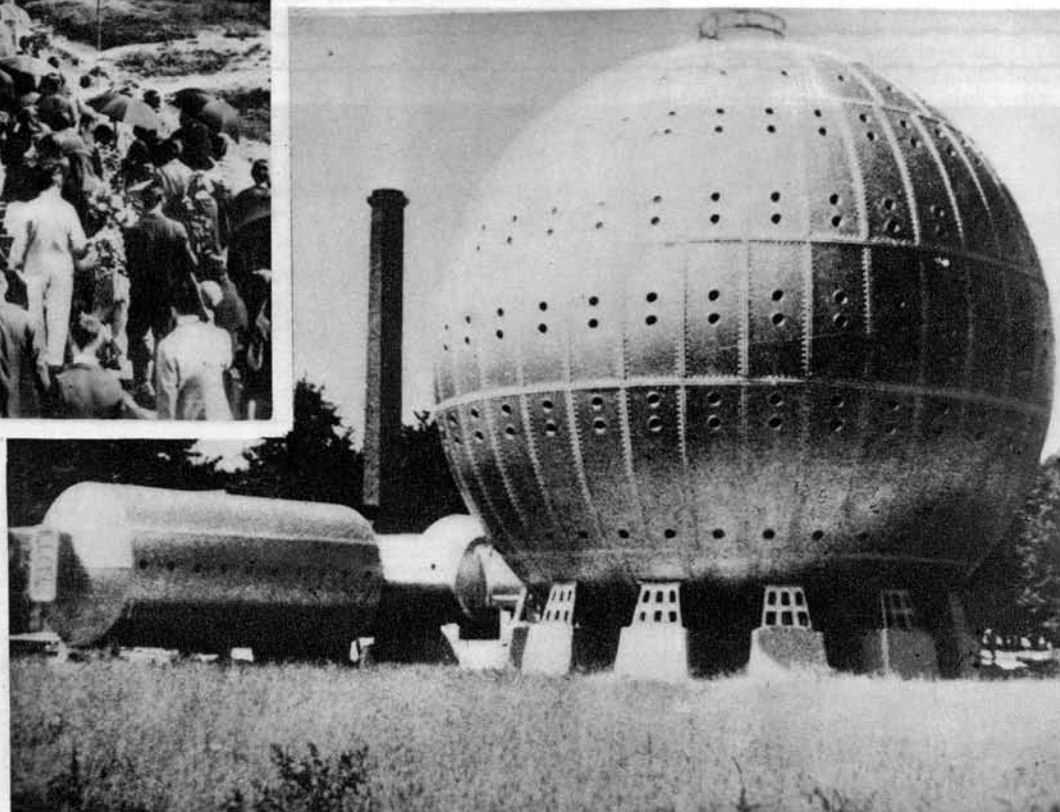
niso prav nič omajala tamošnjega verskega življenja, temveč ga še neizmerno poglobila. Vsi napori framazonskih samosilnikov so se razblinili v nič in ljudstvo se le še tesneje oklepa svojih duhovnikov in svetišč. Z največjim zaupanjem se zateka zlasti k svoji znameniti božji poti v Guadalupe. Nedavno je priredilo verno ljudstvo vkljub vsem nasprotstvom oblasti k tej baziliki ogromno procesijo. Nad 200.000 vernikov je prihitelo od vseh strani Mehike, jako mnogo tudi iz prestolnice, in nad 15 ur so množice neprestano vrele v svetišče in iz njega. (Glej levo sliko.)

Na desni:

Okrogel sanatorij

iz jekla so si zgradili seveda — Američani v Clevelandu v državi Ohio. V tem sanatoriju se bodo zdravili bolniki, ki morajo radi svoje bolezni živeti stalno pod večjim zračnim pritiskom kot normalno. Obliko krogle so izbrali konstrukterji zato, ker nudi kroglja pri najmanjši porabi dragocenega materiala največ prostora. Kljub temu, da je visoka pet nadstropij, tehta le 280 ton. Slika nam jo kaže na desni; sloni na močnih betonskih podporah. Na levi pa vidimo tovarno, ki oskrbuje kroglo s komprimiranim zrakom.

Iz indijskega osvobodilnega gibanja

Med Indijci se pojavljajo že več let močna stremjenja za popolno osvobodjenje izpod angleškega gospostva. Čeprav so Angleži znani kot najboljši upravitelji svojih kolonij, zavzema indijsko osvobodilno gibanje vedno večji obseg. Načeljuje mu veliki voditelj tamošnjega nacionalističnega gibanja Gandhi. Nedavno je poslala angleška vlada v Indijo posebno komisijo pod vodstvom sira L. Simona, ki naj bi na licu mesta proučila možnost, da dovoli Anglija Indiji večje svoboščine. Indijski nacionalisti so to komisijo rezko odklonili. Slika nam kaže velik delavski protestni shod proti Simonovi komisiji.

Na levi:

Prof. Viljem Miklas

novo izvoljeni predsednik avstrijske republike. Miklas je bil doslej predsednik avstrijskega parlamenta ter je eden najodličnejših voditeljev avstrijskih krščanskih socialcev.

Ilija Mihačević
sedanji predsednik naše narodne
skupščine.

Z mariborske proslave 10 letnice zedinjenja
Pogled na del ogromnega spreveda, ki je najlepše pokazal, kako globoko je
zakoreninjena državna misel v vseh plasteh našega ljudstva.

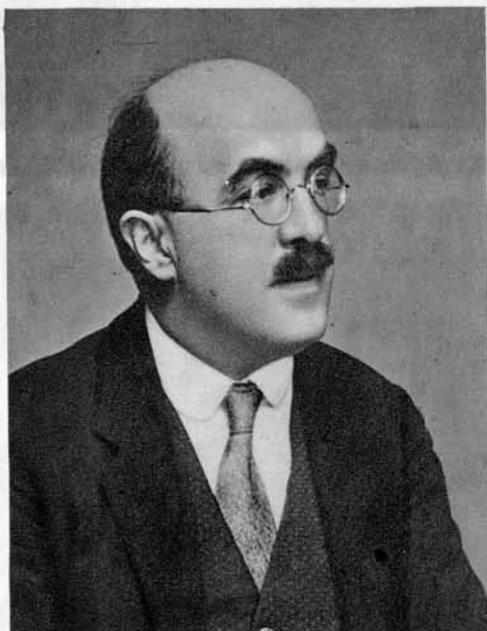

Slovanski dnevi v naši operi

Opera našega narodnega gledališča v Ljubljani je proslavila desetletnico našega državnega zedinjenja na ta način, da je priredila posebni slovanski teden, to je ciklus glasbenih del vseh slovanskih narodov. Otvorjen je bil teden z domačim delom, to je z Risto Savinovo opero »Lepa Vida«. Odkar smo zadnjič videli to delo na odru, jo je skladatelj izdatno izboljšal, le žal, da tudi operno vodstvo ni storilo svoje dolžnosti, ker je bila pripravljena precej površno. Odškodovani smo bili pa k sreči že naslednji večer z izborno uspehim Zajčevim »Zrinjskim«, ki je žel vihar na priznanja. Za take glasbene cikle bomo operi hvaležni tudi v bodoče.

Naša slika nam kaže konec zadnjega dejanja »Lepe Vide«.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Kobal France
(* 1881), pisatelj.

Kersnik Janez Krstnik
(1783—1850), nar. buditelj in vzgojitelj.

Knaflič Vladimir
(* 1888), pravnik in publicist.

V 46. številu našega lista smo objavili pod imenom Kersnik Janez Krstnik drugo sliko. Pripominjamo, da je pod dotično popraviti podpis takole: **Kersnik Jožef** (1823—1877), pravnik.

Letos v decembru praznuje Slovenija stoletnico Janežičevega rojstva. Jubilej enega najpožrtvovalnejših in najsimpatičnejših mož naše slovstvene zgodovine, moža, ki je bil poleg A. Einspielerja ustanovitelj Mohorjeve družbe, profesor, urednik, literat in slovničar, ki je ustvaril s svojo slovensko slovnico glavni temelj enotnemu slovenskemu slovstvu in nam tako dal Jurčiča, Levstika, Gregorčiča, sploh vse tja do Cankarja in — Breznika. Bil pa je ta mož sin slovenske koroške matere. Spomin na njegovo obletnico bodi nam misel na našo Koroško, saj to je Janežičev duh.

Zdeti se nam mora, kot bi se s slovenskim Korotanom igrala usoda čisto svojevoljno in celo z neko ironijo. Na Koroškem je Gospa sveta in vojvodski prestol, simbol suverenega in zavednega kmeta Slovena, kot ga nima noben drug narod. V Celovcu so delovali možje, ki so orali ledino slovenske kulture in tam je bilo kulturno središče slovenstva tedanje dobe — pol stoletja pozneje pa so ustvarili na jugu Koroške zid in vzeli Sloveniji srce. Gospodarsko je Koroška vezana le še nase in na nemški sever, a celo kulturno prisiljena životariti in prositi. Krokarji pa čakajo smrti in se veselijo plena.

Bog ve, kdo je dal Koroški zloglasni priimek »tužna«, samo tako je mogel mi-

Rojstna hiša

pisatelja Ant. Janežiča in tajnika Mohorjeve družbe Sim. Janežiča v Lešah pri St. Jakobu v Rožu.

Na desni:

Profesorji celovške realke v 60ih letih pretek. stoletja. V spodnji vrsti na levem koncu sedi **A. Janežič**, v sredini pa **Andrej Einspieler**.

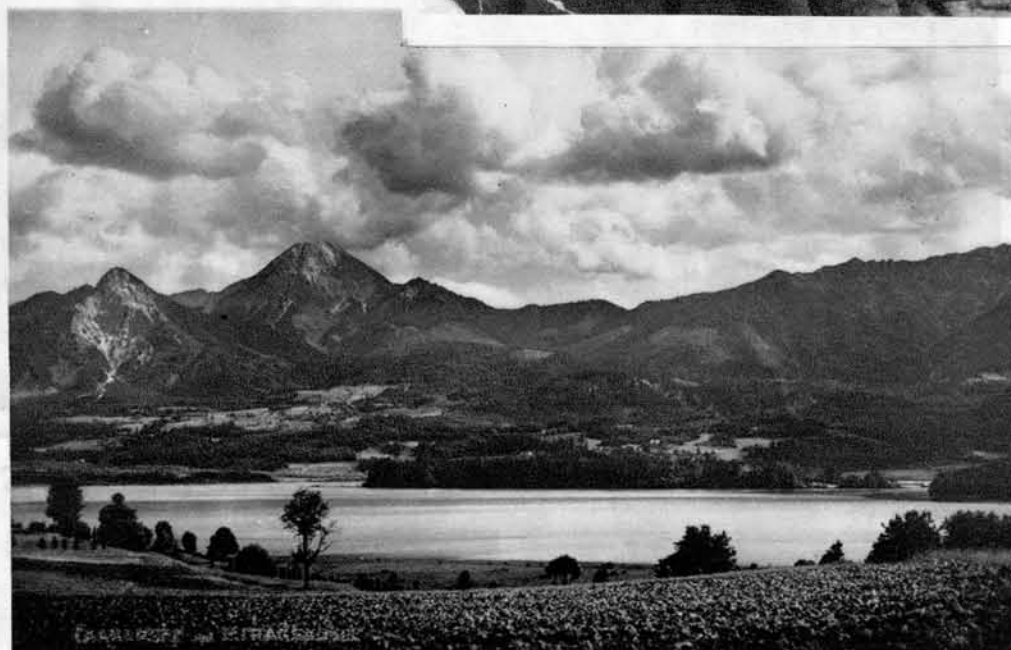

Narodna šola

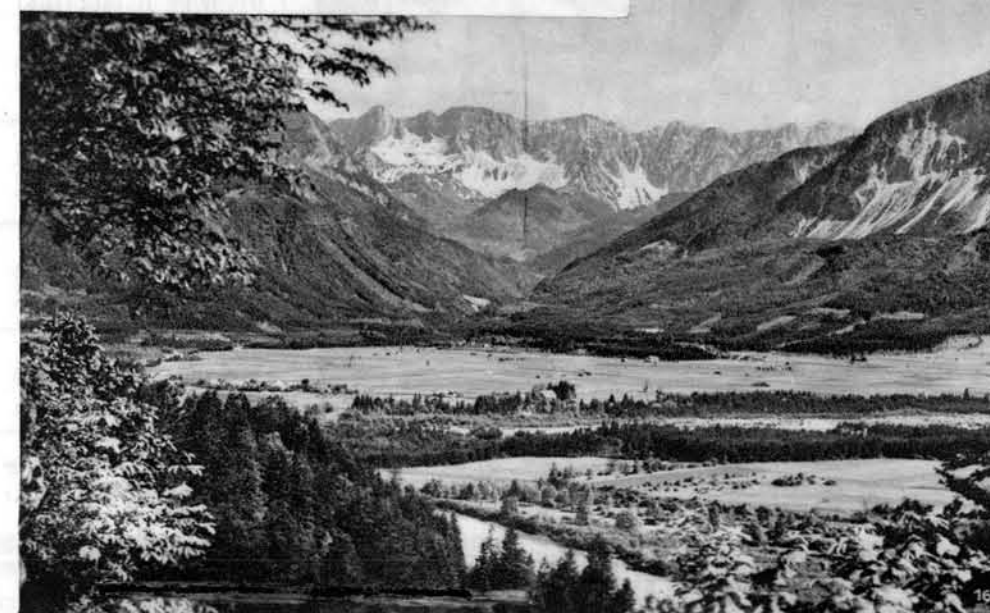
v St. Jakobu v Rožu. Sežidana je bila leta 1908. na spodbudo župnika Ražuna, sedaj je pa v njej dom blagih sester in siromašnih otrok ter gospodinjstva šola. — Največja nesreča koroških Slovencev je ta, da jim odrekajo njih nemški sodeželani že od nekdanje pravice do slovenskih šol. V tem barbarskem početju se morejo meriti koroški Nemci le še z italijanskimi fašisti.

sliti. Vendar pa ni poznal vseh treh njenih dolin — Zile, Roža in Podjune, ker bi moral odkriti lepoto narave in značaja, ravno na Koroškem najti ohranjeno sicer nezavedno, a resnično harmonijo doline, gore in reke ter jezika, noše in narodne pesmi — ni slučaj, da najdeš v zilski narodni noši narodne barve in Glasbeni Matičarji vedo, da je v oni »Nimav čriez jizaro« pristna slovanska duša. Pa one tipične vasi slovenske z lipo, male cerkvice in njihov slog, bogato narodno blago — Miklova Zala — in tradicija. Trdim, da celo kralj Matjaž pod Peco spi na njihovi strani. Primerjal bi Koroško mojsterski sliki velikega umetnika, ki pa je s časom obledela in so jo hudobne roke pokvarile, da so jasni le še obrisi. Nemci si lastijo tradicijo vojvodskega prestola, zilsko narodno nošo in raj pod lipo, in »stehvanje na konjih« skušajo udomačiti v nemških naselbinah, pred svetom nastopajo s koroškimi pesmimi, ki so čista vibracija slovenske strune. Koschat sam je bil rojen Slovenec, deco učijo, da je »windisch schiech«. V ljudstvu pa je tako zavlada apatija in utrujenost.

V Primorju ječi orjak, priklenjen in oropan, za Karavankami umira oskrunjeno dekle, vsi pa verujejo v Njegovo pravičnost in našo ljubezen. Rana, zadana njim, mora boleti nas.

Baško jezero s Kepo v Rožni dolini

Žiljpolje s pogledom v Spodnji Rož

Igralci „Miklove Zale“ na Rudl, vzhodno od Velikoveca

Anton Janežič

Cerkulca v Mokrinjaš pri Dobri vasi

Humberški grad nad Rožno dolino

Razne zanimivosti in posebnosti

Na levi:

Originalni spomenik

so postavili letošnjo jesen farmerji v Philadelphiji. Sestavljen je bil iz samih poljskih sadežev in ponoči razsvetljen; postavljen je bil pa v nekako zahvalo za dobro letino.

Na desni:

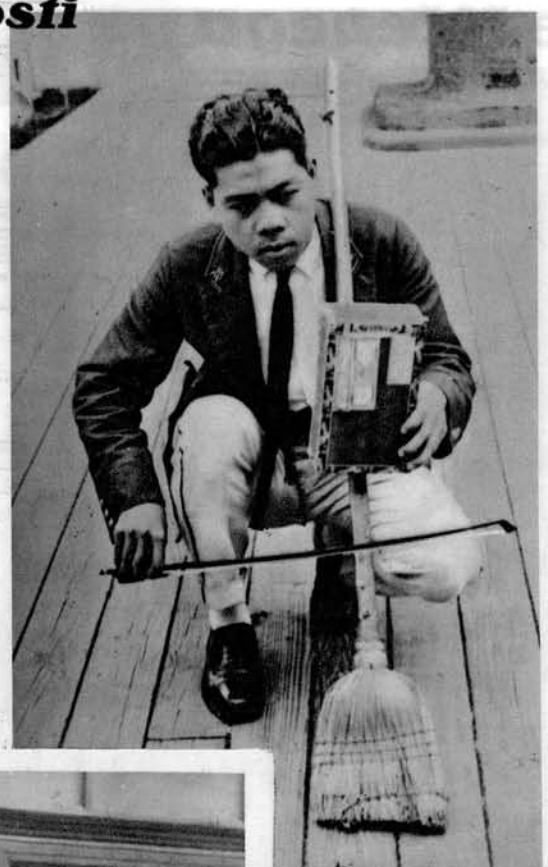
Izvirno godalo

si je sestavil F. A. Rodenas, profesor na glasbenem konservatoriju v Manili. Sestoji iz metle, škatle za cigare in ene strune iz črev ter igra baje jako dobro.

Spodaj:

Japonski pocesni muzikantje

Zanimivi so njih čevlji in pokrivala.

Spodaj:

V ameriške bolnice

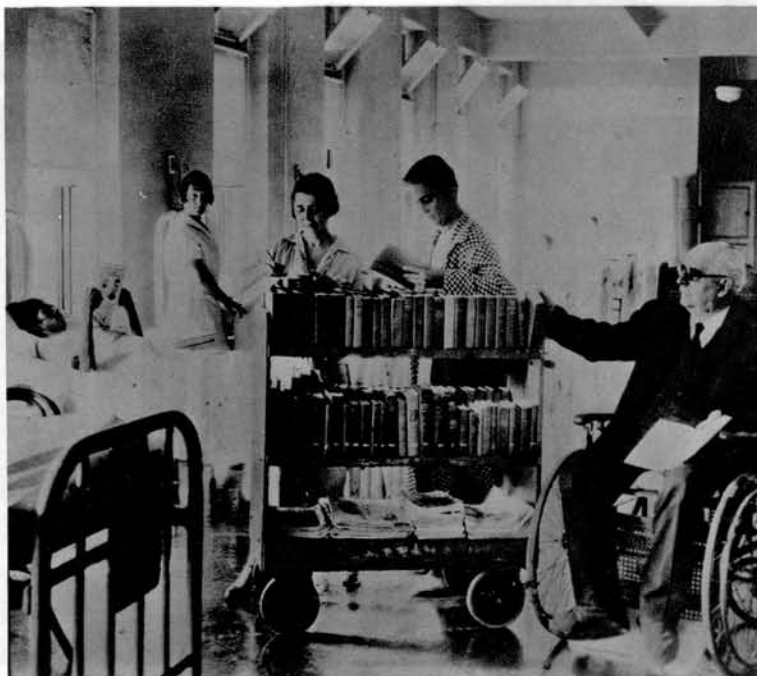
so uvedle tamošnje javne knjižnice kaj praktično in posnemanja vredno novost. Sestavile so posebne vozičke s knjigami in časopisi, ki se prepeljavajo lahko po bolniških sobah in vsakemu bolniku je za majlno odškodnino ali pa tudi zastonj na razpolago vedno novo čtivo. Garniture na vozičkih se večkrat menjavajo. Marsikak bolnik bi bil jako hvaležen onemu, ki bi uvedel tudi pri nas kaj podobnega.

Spodaj:

Koncert z lajnami

Policijsko ravnateljstvo v Bremenu je ob priliki zadnjega tamošnjega veleseseja odredilo, da morajo odslej vsi slajnarji, ki hočejo beračiti po mestu za časa veleseseja, policiji pri-
nesti svoje lajne v pregled in policija odvzame pravico beračenja z lajno vsem slabim instrumentom ter takim, ki vsebujejo neprimerne pesmi. Slika nam kaže lajnarje, zbrane na dvorišču policijskega ravnateljstva o priliki preizkušnje.

Delo naših oblastnih odborov

Slovesna blagoslovitev temeljnega kamna za novo cesto Sv. Jurij ob j. ž. — Rebre — Dobje dne 4. novembra. Cesto gradi mariborski oblastni odbor in bo velikega pomena za tamošnje kraje.

Na levi:

Urednik knjig Družbe sv. Mohorja, pisatelj Fr. S. Finžgar

je prikoštnjaril te dni zopet s prelepim knjižnim darom, ki ga bo vesela vsaka slovenska hiša.

MAGICNI KVADRAT.

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36

K današnji uganki: Razpostavi v danem kvadratu števila od 1 do 36 tako, da bo vsota vsake vodoravne in navpične vrste, kakor tudi obeh diagonal znašala 111. — Za pravilno rešitev sta določeni nagradi I.: Haggard: Jutranja zvezda, in II.: Šarabon: Zgodovinske anekdote.

Rešitev križanke v št. 49 se glasi: Vodoravno: 2. osa; 3. os; 5. se; 6. lava; 9. Enej; 11. Onjegin; 14. ni; 15. lesa; 16. Knin; 18. da; 21. Karmen; 23. tla; 24. oralo; 26. pav; 28. apis; 29. ar; 30. mlaj; 31. rabi; 33. kad; 35. rak; 36. Ana; 37. maslo; 39. as; 40. et; 41. ako; 43. ud; 44. cvetka; 46. kit; 48. žleb; 49. cola; 52. Ana; 54. or; 55. Ananija; 57. Ren; 58. rum; 60. konec; 62. dom; 63. lim; 64. tanin; 66. rak; 67. sok; 69. Videm; 71. mir; 72. sin; 74. to; 75. raj; 77. ara; 78. Ovid; 79. ime; 82. Nil; 83. dim; 85. Sara; 86. para; 87. ilo; 88. rov. — Navpično: 1. vsi; 4. se; 7. veselimo; 30. Miklavža; 3. Osman; 6. lesnika; 8. aj; 10. Vis; 11. on; 12. general; 13. nad; 19. Atos; 20. pa; 21. kipar; 22. napaka; 23. lijana; 27. Ararat; 32. bas; 34. das; 37. medica; 38. okel; 42. otep; 43. uk; 45. kb; 47. tona; 50. lan; 51. ura; 52. in; 54. oj; 56. Perun; 58. romar; 59. Melik; 60. kot; 61. cin; 65. nahod; 67. sir; 68. kes; 69. vi; 70. mi; 75. ravšina; 76. jad; 81. Elvira; 84. ma; 85. salo; 86. pir; 73. podari; 80. mi; 83. darov.

Pravilnih rešitev je prispelo 73; izžrebana sta pa bila za I. nagrado Jernej Kladenšek, Zadobrova, Celje; za II. nagrado Antonija Savinšek, Jesenice.

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XI. poglavje.

Njegov klic je zbudil vodnike in potem še ostale potnike. Eni so pričeli pogrevati vodo za čaj, drugi so odšli po konje. Čez noč se je bila raztepla prebrisana živina na vse strani. Kraguljčki so rožljali zdaj tu, zdaj tam. Zbrali so konje, a manjkalo je enega. Predaleč je bil zablodil ob potoku navzdol, samo včasih je bilo komaj slišati ropotačo.

Nilka je vzel povodec pa ga šel iskat. Ni bil še niti polovico verste daleč, ko se mu je zazdelo, da gomazi nekaj sivega v grmovju. Fant je bil venomer radoveden, priplazil se je bliže, z roko porinil narazen grmovje, pa se prestrašil: naletel je na velikega medveda! Medved je čepel ob vodi in ribaril, brskaje s šapami za postrvmi, ki so zašle na plitvo. Kosmatinec je bil hudo zatopljen v svoj posel; ves se je namočil in pobrazdal, niti ni čul, kako se mu je nekdo približal. Zganil se je šele takrat, ko je zaprasketalo nenadoma na vso moč grmovje. Nilka

se je spustil na vrat na nos v beg. Pobrisal jo je urnih krač čez drn in strn, skakaje kakor koza po kamenju in klancih. Gospodar gozda se je vzpel na zadnje noge, videl onstran grmovja naglo se oddaljujoče Nilkove pete, pa se zopet lotil svojega lova.

Nilka je priletel k ognju bled kakor platno.

— Medved! — je komaj izustil pa odprl roke kakor peruti.

Vsi so pograbili puške. Mislili so, da mu sedi zver na vratu.

— Ali je konja zaklal? — je vprašal Vedenej Savič.

— Ne... ob potoku je... ribari.

Poslovodja niti ni utegnil ust odpreti, pa sta že vodnika dvignila puški in planila v goščavo.

Vedenej Savič s fanti je ostal, da čuva privezane konje. Ni bilo čuti ne kričanja ne strelav... Kmalu potem se je začulo enakomerno peketanje in prihodnji trenutek sta se prikazala vodnika, prvi peš, drugi jež.

— Kako pa, da nista ustrelila? — je vprašal Vedenej Savič. — Mar vama je medved ušel?

— Ne, še vedno se tam obotavlja, — je odgovoril Ivan, ki je hodil peš. — Pa kaj bi streljala?

Najprimernejša darila

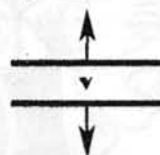
za božič in novo leto

Božično in novoletno medsebojno obdarovanje sorodnikov in prijateljev je že stara navada pri vseh narodih. Najelegantnejše darilo je nedvomno knjiga, zlasti sredi zime, ko je čas za branje najprimernejši.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je preskrbela za letos celo vrsto prelepih knjižnih darov, med katerimi imajo veliko izbiro vsi sloji in poklici. Zlasti opozarjamo na naslednje novosti:

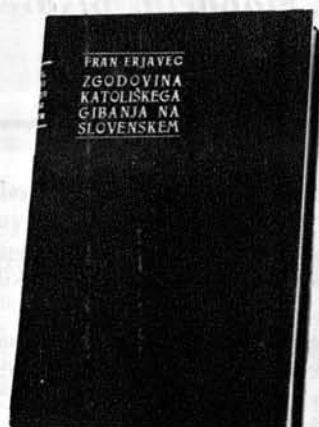
Jugoslovanska knjigarna

Ljubljani

Fr. Prešeren: Zbrana dela. To je prva izdaja vseh Prešernovih pesmi, pisem itd. ter nedvomno najodličnejši književni pojav letošnje sezone. Elegantly vezana stane 60 Din.

Iv. Pregljevi zbrani spisi. I. in II. zvezek. Te je predelal in uredil pisatelj sam in prekašajo po svoji umetniški vrednosti in zunanji opremi vse druge sodobne slične edicije.

Ing. Štolfa: Šofer. Dolžnost vsakega avtolastnika je, da kupi svojemu šoferju za božič to edino tako delo pri nas.

Zbirka slovarjev in učbenikov Jugoslovanske knjigarne v praktični žepni obliki in opremi. Izšli so že nemški, francoski, srbskohrvaški, italijanski in latinski ter češki učbenik.

Ljudska knjižnica obsega največje romane svetovne literature. Zadnji zvezek je Haaggardova Kleopatra.

Slovenska kuharica ter razna druga gospodinj-ska in gospodarska dela.

Fr. Erjavec: Zgodovina katoliškega gibanja na Slovenskem. To je prva politična zgodovina našega naroda in našega gibanja, ki bi jo moral imeti vsak izobraženec.

Razen tu navedenih knjig ima Jugoslovanska knjigarna še ogromno izbiro najrazličnejših drugih iz vseh panog domačega in tujega slovstva.

Naboji so dragi, pa pomlad je. Zdaj medvedova koža ni veliko vredna!

Vsi so opravili zajtrk, zbijali so šale nad Nilko, potem pa so zopet natovorili konje.

Vedenej Savič je zajahal konja in videl, da sta tudi vodnika skočila v sedla, ogenj pa je gorel naprej, ne da bi se kdo za to brigal.

— Kaj pa, prijatelja, ali ne bosta ognja z vodo zalila? — je nagovoril Ivana.

— E, čemu... — sta odgovorila.

— Saj ga vendar veter razpiha, požar lahko izbruhne, mar ne bo tajga pogorela?

— Saj je velika, ta-le tajga; ne bo vsa pogorela!

Potem pa so kar odrinili. Res imajo v tajgi tako navado: ni ga človeka, da bi pogasil ogenj, ki ga je bil zanetil!

Kmalu na to so sli tudi videli, kaj vse pride od te navade. Blizu poldneva so se povzpeli na majhno sleme; zdelo se je, da so prišli namah v drugo deželo. Vse je postalo kar svetlo. A svetloba ni bila prava; nekam čudna je bila, ko da bi bilo vse spredaj in naokrog s sivo barvo prepletkano. Človek niti ni razumel takoj, kaj se je dogodilo. Misli bi bil od kraja, da je to menda dim ali megla. Na nobenem drevesu ni bilo niti lista, prav nič zelenja ni bilo

videti. Vsa debla so stala nepremična in mrtva ter na vse strani iztegovala veje. Ni se med njimi oglašal niti ni govoril veter... samo komaj slišno je požvižgaval kakor jeseni v dimniku. Namesto trave, cvetic, bujnega grmovja se je videla sama rjavkasta zemlja. Po tleh pa je ležalo kakor na bojnem polju po bitki na tisoče trupel gozdnih junakov. Oni, ki še stoje pokonci, samo čakajo, da jih zruši prva burja; davno je že odšumel požar, potem so jih sčasoma vse razjedli in razglodali črvi... vsak trenutek se lahko sesujejo stoječi mrtveci v prah.

Mrtva tajga! Človek se vozi skozi njo kakor po pokopališču... potuje eno uro in dve ali tri, a ni videti ne konca ne kraja. Včasih se vleče pogorišče kakih štirideset verst daleč. Pa še zelo mora potnik paziti na vreme, če hoče skozi ta kraj. Kadar piha veter, ni bolj nevarnega kraja; vedno je človek v strahu, da se bo padajoče drevo zrušilo nanj.

Karavana je imela težko pot. Na vsakem koraku je zapiralo stezo po en ali dva vatla debelo deblo, ki ga je bilo treba ponajvečkrat obiti naokoli. Kakih pet verst so menda na ta način po zajčje zapletali zanke. Še dobro, da ni pot nagajala; ves čas je vodila po ravnem, sicer bi jim bila dala vetra!

(Dalje prihodnjič.)